

TRO HANDLAR INTE OM SANNOLIKHETSKALKYLER

Patrik Hagman skrev sin doktorsavhandling i teologi om den kristne 600-tals mystikern, asketen och biskopen Isak av Nineve. Hagman anser inte att kristendomen står i någon konflikt med vetenskapen, kristendomen och vetenskapen konkurrerar inte om olika skapelsberättelser – den viktiga skillnaden är om man tror att världen är skapad eller inte.

Text och Foto: Marcus Prest

D

en syn på kristendom och religiositet över huvud som kommer fram i **Patrik Hagmans** syn på verkligheten går inte ut på att använda religionen som ett alternativ till den empiriska verkligheten, religionen är för Hagman ett perspektiv på verkligheten och tillvaron där vi har ett ansvar inför varandra och skapelsen som inte kan reduceras till vare sig en teknisk eller en biologisk vokabulär.

Varför är kristendomen relevant idag?

- Om vi tappar bort religionen vet vi inte längre vem vi är.

Vad menar du med det?

- Vi tappar bort vem vi är i detta samhälle och kunskapen om varifrån detta samhälle kommer. Skär vi bort våra traditioner lever vi från hand till mun och kvar finns främst kortsiktiga kommersiella och politiska intressen – dessa blir den enda verklighet vi har att utgå från.

Vad är den kristna verkligheten?

- Det är en mycket svår fråga. Den kristna verkligheten är olika för olika kristna. - Själv är jag skeptisk till att kristendomen behövs för att "ge mening" åt våra privata liv, för det sättet att se på kristendomen är det moderna samhällets sätt att desarmera kristendomen. De

tidiga moderna samhällena förpassade kristendomen till det privata och det här har blivit ett av det liberala samhällets grundteser. Kristendomen hade tidigare en definitiv idé om hur samhället kunde se ut. Däremot har kristendomen inte haft särskilt bestämda åsikter i vetenskapliga frågor.

När du pratar om en idé om samhället, vad tänker du på då?

- Under medeltiden hade kristna inte någon bestämd föreställning om exakt hur världen uppkom. **Thomas av Aquino** sade att han inte visste om världen alltid existerat, som **Aristoteles** påstod,

oss frågor om vad det är att vara mänskliga. Vad innebär det till exempel att påverka en människas personlighet kemiskt? Men kristendomen har inte egentligen något otalt med vetenskapen, utan spänningen mellan vetenskap och religion är ett resultat av en mera djupgående konflikt mellan kristendomen och den politiska makten.

Vari ligger den spänningen?

- Det sekulära samhället är också uppbyggt kring en teologi även om teologin är outtalad. Dagens samhälle bygger bland annat på Hobbess idé om allas krig mot alla som människans urtill-

Fundamentalismen är en väldigt modern form av kristendomen.

eller om den uppkommit vid en viss tidpunkt. Han hade ingen tes om exakt hur världen uppstod. Den viktiga frågan är om världen är skapad eller inte, det svaret har konsekvenser.

- Skapelsetro innebär att man ser på livet med utgångspunkt i tacksamhet, och en sådan inställning har mycket litet att göra med en detaljbeskrivning av hur världen uppstod. Kristendomen i sig själv har ingen stor relevans för naturvetenskapen. Möjligen kan kristendomen ha något att säga i samband med biovetenskaperna där vi närmar

stånd, vilket vi ser i kontrollsamhället och dess yttringar som blivit vanliga hos oss. Den kristna tron säger något helt annat om människan. Den kristna tron säger att människorna är skapta att leva i harmoni med varandra, att älska varandra.

När anser du att kyrkan på allvar skulle ha stått för en sådan syn på världen?

- Helt klart fram till 300-talet, innan kyrkan blev en del av staten och allierade sig med den politiska makten, men även senare.

Den kristna övningen att tro på mirakel är att lära sig tro på nya möjligheter.

- Om man till exempel tittar på de tidiga klosterreglerna går de i hög grad ut på att försöka få människor från alla stånd och bakgrunder att kunna leva med varandra. Särskilda ansträngningar gjordes för att få rika och fattiga att kunna leva tillsammans. För rika som blivit vana med rika människors livsstil var det svårt att anpassa sig till en asketisk livshållning medan askesen för den fattige var bättre än det tidigare livet och sådana personer kunde få för sig att de kommit upp sig på samhällssteget. Poängen var förstas att avskaffa den stegen helt och hållet och att hjälpa människor att bli fria att älska varandra.

- Idag kan kyrkan stå för ett alternativ till kapitalismen.

- Och för att återgå till frågan om den potentiella konflikten mellan kristendomen och samhället gäller den det sätt på vilket vi ordnat tillvaron politiskt och ekonomiskt. Den konflikten har förstas funnits mellan kristendom och samhälle från första början.

Vad betyder det i det här sammanhanget att tro på Gud?

- Nå, igen, det betyder olika saker för olika kristna. För mig handlar det om att lära mig leva med mina egna begär och motgångar i livet. Tron är en tillit till att saker kan ha en mening.

På vad grundar sig tilliten?

- Det är just det som är tro. Det handlar inte om några sannolikhetskalkyler.

Är tilliten detsamma som hopp?

- Kanske, men ett hopp som inte bygger på optimism. Kristendomen menar tvärtom att världen är underkastad djävulens makt!

- Och det här är förstas knepigt då vissa kristna utgående från detta tycker att man inte behöver engagera sig i världen.

Och varför behöver man engagera sig?

- Det är just precis det som är kristendomens uppgift; att hjälpa. Att vara det goda i världen trots att det ser illa ut.

- Det som skiljer kristendomen från en revolutionär rörelse är att målet finns i en annan verklighet, även om något av den verkligheten ibland tränger igenom och lyser upp mörkret. De kristnas uppgift är att lysa upp mörkret åtminstone.

Men ser man på hur kristendomen ser ut, åtminstone den som oftast förekommer i medierna är det ju allt annat än människor som lyser upp världen – hur ställer du dig till det?

- Här är det två saker som sker. Dels är kyrkan själv väldigt förvirrad om sin egen identitet, och den har i stort sett accepterat den roll som det liberala samhället tilldelat den, dvs att sköta om privata personers "andliga" liv. Dels är det vi ser i media inte samma sak som verkligheten. Det som syns är ofta fundamentalismer. Så det vi inte får se är vanliga troende som i sina egna liv försöker arbeta för det goda så gott de kan.

Men man får lätt för sig att fundamentalismen är något ursprungligt kristet?

- Fundamentalismen är en väldigt modern form av kristendomen. Fundamentalismen betonar vikten av en säker kunskap, precis som **Descartes**.

- Fundamentalismen kretsar kring låsta uppfattningar, och det är samma låsta uppfattningar som samhället i övrigt också har – fast ur ett annat perspektiv. Man kan lyfta fram **Slavoj Žižeks** exempel om att vi har lättare att föreställa oss världens undergång än ett alternativ till kapitalismen. Den kristna övningen att tro på mirakel är att lära sig tro på nya möjligheter. Om vi redan vet allt är också allt utanför det vi redan vet omöjligt.

- Om vi är genuint intresserade av att motarbeta fundamentalismen måste vi låta religionen ha en genuin betydelse i samhället. Annars blir det som med en undertryckt sexualitet, den kommer tillbaka i andra former.

- Och det här är framför allt en utmaning för Kyrkan, att sluta acceptera den roll den fått, rollen av en KANSKE TYDLIGARE SÅ? "religion utan kropp".